

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.425/2020/4.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Mayer M. Balázs ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Szabó K. László ügyvéd

A per tárgya:

Támogatási összeg visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 73.Pf.634.505/2019/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 33.P.88.615/2016/86.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 400.000 (négy százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 2.250.000 (kétfélmillió-kétszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes és a felperes jogelődje, a ... (a továbbiakban: felperes) között 2007. augusztus 8-án támogatási szerződés (a továbbiakban: perbeli szerződés) jött létre, amelyben az alperes vállalta, hogy az „Ingatlanok önálló energia- és közműrendszerének kialakítása” című projektjavaslatban, a vonatkozó pályázati felhívásban és útmutatóban, valamint a szerződésben foglalt feltételek szerint a kutatás-fejlesztési projektet megvalósítja, amelyhez a felperes mint támogató összesen 25.000.000 forint vissza nem térítendő támogatást nyújt.

- [2] A 2006. december 20-án elfogadott projektjavaslat szerint a projekt célja a ... segítségével annak bemutatása, hogy egy ingatlant képessé lehet tenni arra, hogy a közmű-hálózattól független módon működjön, illetve annak bebizonyítása, hogy gazdaságosan lehet működtetni egy ingatlant, ha az nem csatlakozik az elektromos, a gáz- és a csatorna-közmű-hálózathoz, valamint a vízhálózatból csak korlátozott mértékben használ fel vizet. A tervek szerint az alperes célja az áramszolgáltatás 100%-ban történő megoldása volt egy összetett önálló energiarendszer alapján. Ennek részei: naptükör, hőszivattyú, szennyvíztisztító berendezés, külön szennyvíztisztító berendezés, ami a szennyvizet a természetbe visszaengedhető állapotba hozza, 40 m² naptükör felület a hajón, 35 m² naptükör felület a hídon, 5 m hosszan a hajóhoz mereven csatlakoztatott 13,75 m² teherhordó ponton.
- [3] A szerződésben az alperes vállalta, hogy a projektet 2008. február 29-ig befejezi. A felek a befejezési határidőt utóbb 2008. július 31-re módosították. A felek rögzítették, hogy az alperes a támogatás összegével - beleértve a felvett előleget is - köteles elszámolni, a teljesítéseit dokumentálni, a projekt költségeiről elkülönített nyilvántartást vezetni, munkaszakaszonként szakmai jelentést, a projekt befejezésekor annak megvalósításáról összefoglaló záróbeszámolót készíteni.
- [4] A szerződés értelmében az alperes haladéktalanul köteles volt írásban tájékoztatni a felperest, ha a projekt megvalósítása bármely okból akadályba ütközik, vagy megghiúsul, illetve ennek lehetősége felmerül. A felperes jogosult volt a teljes projekt megvalósítását bármikor ellenőrizni. A szerződés módosítására a felek írásbeli kezdeményezése alapján kerülhetett sor azzal, hogy a projekt eredeti célkitűzéseit nem változhatnak meg, továbbá a szerződésmódosítási kérelem tárgyában hozott döntésről a támogató írásban volt köteles értesíteni a kedvezményezettet.
- [5] Rögzítésre került, hogy szerződésszegésnek minősül különösen - és emiatt a támogató a szerződéstől elállhat, illetve azt felmondhatja -, ha:
- „e) a kapott támogatást a kedvezményezett nem a jelen szerződésben meghatározott célra vagy nem a hatályos jogszabályoknak megfelelően használja fel;
 - g) a kedvezményezett neki felróható okból a szerződésben vállalt kötelezettségét nem, vagy csak részben teljesíti;
 - i) a kedvezményezett a jelen szerződésben vállalt valamely kötelezettsége teljesítésével késedelembe esik és azt nem menti ki, illetve hibásan teljesít és a vállalt kötelezettségét a kitűzött póthatáridőre nem, vagy hibásan teljesíti, és azt írásban nem menti ki;
 - k) a projekt jellegében, időzítésében vagy megvalósításában jelentős változás következik be - beleértve a pályázati kiírással nem összhangban álló tulajdonosváltást is -, amelynek eredményeként a projekt már nem felel meg a pályázatban, illetve a későbbiekben elfogadott módosításokban leírtaknak, vagy célnak és a módosításra nincs lehetőség;
 - l) a projekt teljesítési ideje a jelen szerződésben meghatározott időtartamot meghaladja".
- [6] A felperes az alperes részére 2007. augusztus 27. napján 22.500.000 forint előleget fizetett ki. Az alperes 2009. március 27-i dátummal nyújtotta be szakmai beszámolóját, ami tartalmazta, hogy volt több olyan közvetlen cél, amelyet megvalósítani nem tudtak.
- [7] A felperes felkérésére ... szakértő végezte el a szakmai beszámoló értékelését és bírálatát, aki - egyebek mellett - azt állapította meg, hogy a pályázati vállalások közül a három legfontosabb projektcélból kettő (a villamosenergia kiváltás és a teljes körű szennyvíztisztítás) nem teljesült, viszont a projektköltségek nem csökkentek. A bírálat szerint a jelentés elfogadásához mindenképpen szükség van a projektfeladat megvalósított formáját nem támogató know-how-k megvásárlásának, továbbá a naptükörös rendszer elmaradásának a pályázati kiíró számára is racionális indoklására. Az eredeti projektcél nagyon jelentősen csökkent szakmai tartalmú megvalósítása szerződésmódosítással legalizálható.

- [8] A projekt szakmai teljesüléséről a felperes felkérésére ... nyilatkozott, aki rögzítette, hogy a projektben tervezett és célul tűzött részfeladatok nagy része nem valósult meg (naptükör, szennyvíztisztítás, áramszükséglet 100 %-ban való autonóm fedezése), illetve a projektből megvalósított munkák nem a vállalt projekt része, valamint szakmailag ezek nem is részei az eredeti projekttervnek (falfűtés, télikert). A ponton beépítése a részfeladatok elmaradása miatt okafogyottá vált. Ezen túlmenően a projekt 4 hónappal túllépte a teljesítési határidőt, értékelhető publikáció sem jelent meg a projekttel kapcsolatban. Ezek alapján a jelentést és a projektet nem tartotta elfogadásra javasolhatónak.
- [9] A felperes 2010. július 20. napján elállt a támogatási szerződéstől arra hivatkozva, hogy:
- a támogatási szerződés szerint a projekt módosított záró határideje 2008. 07. 31. napja volt, ezzel szemben az elszámolás az alperes részéről 2009. március 31-én érkezett, amivel megszegte a szerződés 6.3 pontját (a továbbiakban: 1. elállási ok);
 - a benyújtott szakmai beszámolót a megbízott független szakértő és a felkért második szakértő is negatívan értékelte, az alperes válaszevele ismeretében is elutasításra javasolta a projektet azzal, hogy a megvalósítás alatt a projekt oly mértékben változott, hogy az már nem tekinthető az eredetileg beadott pályázattal megegyezőnek, módosítás nem történt a szakmai tartalomra vonatkozóan (a továbbiakban: 2. elállási ok);
 - az alperesnek szakhatósági engedéllyel kellett volna rendelkeznie a feladat elvégzéséhez, amellyel nem rendelkezett, valamint nyilatkozattételi kötelezettsége volt a pályázat benyújtásakor a szakhatósági engedélyekkel kapcsolatban, és a benyújtott nyilatkozata szerint a projektjavaslatban szereplő tevékenység folytatásához nincs szükség szakhatósági engedélyre, ezzel megszegte a szerződés 8.1. és 8.2. pontjait (a továbbiakban: 3. elállási ok).
- A felperes felhívása szerint az elállás következtében az alperes a teljes támogatási összeget késedelmi kamattal együtt köteles visszafizetni, ami az elállás időpontjában összesen 35.420.548 forint volt.
- [10] Az elállási nyilatkozatot az alperes átvette, majd közölte a felperessel, hogy az elállást nem fogadja el.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [11] A felperes keresetében az elállására hivatkozva 22.500.000 forint tőke és járulékai megfizetésére kérte az alperes kötelezését.
- [12] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, vitatta annak jogalapját ésösszepszerúségét is. Álláspontja szerint a szerződésben foglalt cél megvalósult, a szerződés teljesült.

Az első- és másodfokú határozatok

- [13] Az elsőfokú bíróság az alapeljárásban hozott ítéletével a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság 73.Pf.639.300/2015/3-I. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az 1. és a 3. elállási ok tekintetében egyetértett az elsőfokú bíróság elutasító ítéletének indokaival, a 2. elállási okot illetően előírta szakértői bizonyítás keretében annak vizsgálatát, megállapítható-e, hogy a projekt olyan mértékben megváltozott, hogy az már nem tekinthető a pályázattal egyezőnek.
- [14] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ... igazságügyi szakértőt rendelte ki, az általa adott szakvéleményt azonban aggályosnak és megalapozatlannak tekintette amiatt, hogy a szakértő személyes meghallgatása alapján úgy ítélte meg, a szakértő az innovációs illetve a kutatás-fejlesztési folyamatokhoz nem ért, ilyen ismeretei nincsenek, szakvéleménye elkészítésekor csak azt vizsgálta,

hogyan egy általa beruházási szerződésnek tekintett megállapodásban rögzített tételek megvalósultak-e vagy sem, illetve milyen mértékben. Erre tekintettel új szakértő kirendelését látta szükségesnek.

- [15] Miután a szakértői névjegyzékben olyan szakértőt, aki a kutatás-fejlesztés, az innováció területén megfelelő szaktudással rendelkezett volna, és ezzel együtt megfelelő ismeretekkel bírt volna a hajózás és az energetika területén is nem talált, ezért - több hazai egyetem eredménytelen megkeresését követően - eseti szakértőként ... rendelte ki.
- [16] Az elsőfokú bíróság az általa elkészített szakértői véleményt - a szakértő személyes meghallgatását is figyelembe véve - ítélezése alapjául elfogadta. A szakértői véleményre figyelemmel a 2. állási ok körében úgy ítélte meg, hogy a szerződés tárgyát képező projekt a megvalósítás során bekövetkezett változások ellenére is megfelelt a pályázatban és a szerződésben foglaltaknak, tekintettel arra, hogy a pályázat energetikai kutatás-fejlesztés céllal került elfogadásra, azt a végrehajtás során - bár megváltozott műszaki tartalommal - kutatás-fejlesztés eredményeként hajtották végre, ezért a keresetet elutasította. Határozata indokolásában részletesen elemezte a szerződés tárgyát, a szakértői vélemény tartalmát.
- [17] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában rögzítette, az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásra előírt bizonyítást lefolytatta, eljárási szabálysértést nem észlelt, hatályon kívül helyezési ok nem állt fenn. Az ügy érdemét illetően a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással, érdemi döntésével és annak jogi indokaival is, ezért ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 254. § (3) bekezdésének megfelelően, csupán helyes indokaira utalva, azok megismétlése nélkül hagyta helyben a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával.
- [18] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy ... szakvéleménye után szükség volt új szakértő kirendelésére. Ennek alapvető oka nem az volt, hogy ... nem rendelkezett hajózási ismeretekkel, hanem az, hogy a projektben foglaltak teljesítését nem a kutatás-fejlesztési jelleget figyelembe véve vizsgálta, kizárólag azt tartotta szem előtt, hogy ténylegesen mi valósult meg a célkitűzésekből. Ugyanez vonatkozik ... és ... bírálatára, akik ugyancsak eredménykötelemként értékelték az alperesi teljesítést. Figyelemmel arra, hogy nevezettek más megközelítésből vizsgálták az alperes teljesítését, mint az eseti szakértőként kirendelt ..., lényegében nem volt ellentmondás a szakvélemények között.
- [19] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával is, miszerint a támogatási szerződés kutatási-fejlesztési projektekre vonatkozott, ekként annak teljesítését nem lehetett az eredménykötelem jellemzői alapján elbírálni. Megjegyezte, a megfelelő szakmai háttérrel rendelkező felperesnek már az alperes pályázatának vizsgálatakor és elfogadásakor számításba kellett venni, hogy 25.000.000 forint támogatási összeg ellenében az alperes nem feltétlenül tudja megvalósítani az ingatlan önálló energia- és közmű rendszerének kialakítását, vállalásának egy része várhatóan kutatási, kísérletezési szakban marad.
- [20] Az eseti szakértő kirendelését a másodfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelőnek ítélte. Utalt arra, a szakértői névjegyzékben nem volt kirendelhető igazságügyi szakértő, a névjegyzéket vezető Szakértői Kamarától a névjegyzéken kívüli személyekről információ nem volt várható, egyebekben ők is csak eseti szakértőként lettek volna kirendelhetők. ... kompetenciájával kapcsolatban kifejtette, hogy a jogszabályhelyhez fűzött Jogtár kommentár értelmében az eseti szakértőnél elegendő a szaktudás megléte, és közömbös, hogy hogyan került annak birtokába, csupán az a lényeges, hogy a szakkérdést ismerje, és a véleménynyilvánítása során az általa előadottak a legjobb meggyőződésén alapuljanak. Kiemelte, a szakértő tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozata szerint 25 éves projekt tapasztalattal rendelkezett, ami kiterjed az energiahatékonyságra és annak mérésére is. Ezért szakvéleménye az ítélezés alapjául elfogadható.

volt. A szakértő elfogultságával kapcsolatos felperesi hivatkozást szintén nem tartotta megalapozottnak.

- [21] A másodfokú bíróság a másik két elállási ok tekintetében visszautalt a korábbi állásfoglalására, és rámutatott, a megismételt eljárás tárgyát képező 2. elállási ok vonatkozásában nem volt releváns annak vizsgálata, hogy az alperes úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen annak megállapítása érdekében, hogy jogszerűen gyakorolta elállási jogát, egyúttal kérve az alperes keresete szerinti marasztalását. Másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett a másodfokú bíróság, míg harmadlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 177. § (1)-(3) és (6) bekezdéseit, 178. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, 221.§ (1) bekezdését, 252. § (2) és (4) bekezdéseit, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4. § (1) és (4) bekezdéseit, valamint az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 4. § (1), (4), (5) bekezdéseit, 45. § (1) bekezdését és (2) bekezdés n) pontját jelölte meg.
- [23] A felperes szerint az elsőfokú bíróság törvénysértő módon rendelte ki ... eseti szakértőként, és utasította el az új szakértő kirendelése iránti kérelmét. Hangsúlyozta, a támogatás céljára (ingatlanok önálló energia- és közmű rendszerének kialakítása) tekintettel a kutatás és innovációs területen megszerzett szaktudás mellett szükség volt energetikai és épületgépészeti szaktudásra is, és elsődlegesen ezen szaktudás élvezett előnyt, ezek tükrében kellett volna az innovatív kutatást és fejlesztést vizsgálni. Ezzel szemben ... nem rendelkezett olyan átfogó tudással, amely a jogvitában felmerült összes szakterületre kiterjedt, így a perben releváns szakkérdéseket kompetencia hiányában nem tudta teljes mértékben megválaszolni.
- [24] Érvelése értelmében eseti szakértő csak kivételes esetben járhat el, akit a Szaktv. a 45. § (2) bekezdés n) pontjának megfelelően az elsőfokú bíróságnak a kirendeléskor nyilatkozattételre kellett volna felhívnia, amely elmaradt, és aminek következtében ... eseti szakértőként nem járhatott volna el.
- [25] A Pp. 206. § (1) bekezdése, 221.§ (1) bekezdése tekintetében a felperes hangsúlyozta, a jogerős ítéletben a tényállás megállapítása és az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölése elmaradt, továbbá a másodfokú bíróság ítéletével megsértette a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket is. E körben utalt arra, az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította: az adott elállási ok körében vizsgálnia kellett azt, hogy a kutatás-fejlesztési tevékenységet az alperes a szerződésből kiolvasható és értelmezhető elvárható magatartás szerint végezte-e. Ezzel szemben a másodfokú bíróság iratellenesen tett megállapítást, miszerint a 2. elállási ok vonatkozásában nem volt releváns annak vizsgálata, hogy az alperes úgy járt-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, ezáltal úgy helyezkedett eltérő álláspontra, hogy azt nem indokolta meg, ezzel megsértve indokolási kötelezettségét. Kiemelte, az elvárható magatartás vizsgálata a szerződés teljesítése szempontjából elengedhetetlen volt, tekintettel a jogvita tárgyára, miszerint elállási jogát jogszerűen gyakorolta-e, az alperes pedig a szerződésben foglalt feladatok és célok elérése érdekében az elvárható magatartás szerint járt-e el.
- [26] Szerinte a jogerős ítélet azért is anyagi jogszabályt sértő, mert a naptükröt fejlesztő személy halálával kapcsolatban bejelentett alperesi szerződésszegő magatartás alyaptalanságát megállapító elsőfokú indokoláshoz képest az alperes 2007. júliusában értesült nevezett haláláról, amihez képest a szerződés 2008. július 17-i módosításakor még olyan helyzetben volt, amikor a szerződési cél

megvalósulásával kapcsolatos akadályokat a szerződésben, és a Ptk. 4. § (4) bekezdésében foglalt elvárható magatartás szerint közölhette volna. kifogásolta, hogy e tényeket az eljáró bíróságok nem mérlegelték megfelelően, ezzel is megsértve a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat.

- [27] Iratellenesnek tartotta a másodfokú bíróság megállapítását, hogy az eseti szakértő és a korábban eljáró szakértő, valamint a megbízásából eljáró bírálók véleményei között lényegi ellentmondás nem volt. E körben idézte a szakvélemények, illetve a csatolt okiratok vonatkozó részeit.
- [28] A felperes kitért arra is, hogy az elsőfokú bíróság a korábbi hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasításokat nem tartotta be, a bizonyítást nem az abban foglaltaknak megfelelően folytatta le, ezzel megsértve a Pp. 252. § (2) és (4) bekezdéseit. ... igazságügyi szakértő kirendelésével az utasításnak az elsőfokú bíróság eleget tett, ... azonban a bizonyítás tárgyát képező kérdésben nem adott egyértelmű választ, amit így az eljáró bíróságok nem fogadhattak volna el.
- [29] Fenntartotta korábbi álláspontját azzal kapcsolatban, hogy az eseti szakértőtől az ügy tárgyilagossági megítélése elfogultság okán nem volt elvárható, kirendelésével a bíróság megsértette a Pp. 178. § (1) bekezdését. Utalt a megismételt eljárás során ezzel összefüggésben tett előadására és a csatolt okiratok tartalmára, amelyek szerinte alátámasztották, hogy az alperes ügyvezetője és a szakértő személyesen, régebb óta ismerték egymást.
- [30] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [31] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárési szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, amelyben kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által konkrétan megjelölt jogszabálysértések vizsgálhatók [Pp. 275. § (2) bekezdés]. Lényeges, hogy a Pp. 272. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet - amely a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálat tárgya - csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995.163., BH2001.172.II.). Olyan kérdés sem lehet érdemi felülvizsgálat tárgya, amit az adott fél fellebbezésében nem kifogásolt.
- [32] A felperes a Szaktv. egyes rendelkezéseinek sérelmére a megismételt eljárásban hozott elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében nem hivatkozott, e kérdéskör a megismételt fellebbezési eljárásnak nem volt tárgya, amire tekintettel e jogszabályhelyek sérelmére felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozhatott. A Kúria rögzíti továbbá, hogy a felperes felülvizsgálati hivatkozásai kizárólag a 2. elállási ok tekintetében a megismételt eljárásban lefolytatott szakértői - kiemelten: eseti szakértői - bizonyítást érintették, az 1. és 3. elállási okkal kapcsolatos jogerős ítéleti megállapításokat nem.
- [33] A felülvizsgálattal érintett körben az érdemben vizsgálható felperesi hivatkozások tekintetében a Kúria a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, a felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [34] A megismételt eljárásban a bíróságok nem sértették meg a Pp. 252. § (2) és (4) bekezdéseit. Az elsőfokú bíróság a másodfokú hatályon kívül helyező végzésben foglaltaknak megfelelően a 2. elállási ok körében lefolytatta a felperes által indítványozott szakértői bizonyítást, és - az alábbiakra is tekintettel - nem sértett lényeges eljárési szabályt, ami miatt a másodfokú bíróságnak a megismételt fellebbezési eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie.
- [35] A másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét sem. Az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta ítéletét, amit a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyes indokaira tekintettel, a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint azokra történt utalással hagyott helyben. Ekként a másodfokú bíróság ítéletének indokolása lényegét tekintve megegyező az

elsőfokú bíróság ítéletével, a másodfokú bíróság által a felperesi fellebbezésre figyelemmel tett kiemelések csupán annak megerősítését szolgálják.

- [36] A felperes felülvizsgálati kérelmében döntően az eseti szakértő kirendelését, személyét, illetve szakvéleménye elfogadását támadta.
- [37] Az eseti szakértő kirendelése nem sértette a Pp. 177. § (1)-(3) bekezdéseit. A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésében konkrét iránymutatást adott a lefolytatandó bizonyítás irányát illetően. Azt írta elő, hogy - a felperes 2. elállási okának tartalmára figyelemmel - vizsgálandó: megállapítható-e, hogy a projekt oly mértékben megváltozott, hogy az már nem tekinthető a pályázattal egyezően. E kérdés megválaszolása egyértelműen - a felek által sem vitatottan - szakkérdés volt, a bíróságnak különleges szakértelmet igénylő kérdést kellett jogilag megítélnie, amihez alapvetően szükséges volt az alperes teljesítésének szakmai vizsgálata. Ennek körében a bíróságnak - a megítélendő jogi kérdés oldaláról - a felek közötti szerződésből, azon belül különösen a szerződés tárgyából kellett kiindulnia. Ettől függött, hogy milyen jellegű alperesi teljesítést kellett vizsgálni, ami a szakértői szakterületet (kompetenciát) és a szakvélemény elkészítésének módszerét, módszertanát is meghatározta.
- [38] A perbeli támogatási szerződésből, az annak alapját képező, a felperes (jogelődje) által elfogadott projektjavaslatból megállapíthatóan a támogatott projekt jellegét tekintve nem egy klasszikus értelemben vett eredménykötelem volt, annak domináns elemét maga a kutatás-fejlesztési, innovációs tevékenység - a kitűzött cél műszaki megvalósíthatósága módjának kidolgozása, bemutatása - képezte.
- [39] Ehhez képest a másodfokú hatályon kívül helyező végzés alapján a 2. számú elállási ok fennállta körében elsődlegesen az alperesi tevékenységnek ezt az aspektusát kellett vizsgálni, amelyhez - ahogyan azt az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban először kirendelt ... szakvéleménye és személyes meghallgatása után helytállóan megállapította - nem épületgépészeti - a tisztán vállalkozási, kivitelezési típusú szerződéseknél szokásos szakértői módszertannal megítélt - szakterületi kérdések megválaszolására volt szükség.
- [40] A Kúria megjegyzi: önmagában az nem szakkérdés, hogy egy ingatlan (az adott ügyben az azt helyettesítő állóhajó) a közművektől ténylegesen függetlenné vált-e, ez laikus által is megítélhető. A perbeli szerződés tárgyát képező projekt valódi célja azonban ennek konkrét műszaki megoldhatóságának bemutatása volt, ami szükségszerűen igényelte többféle módszer vizsgálatát és magában hordozta a projektcél változása nélkül az eredeti vizsgálati irány változásának lehetőségét is. Kiemelendő, a felek a támogatási szerződésben (12.1. pont) nem is zárták ki a módosítás lehetőségét, csak alakszerű feltételekhez és az eredeti projektcél megtartásához kötötték azt (12.2. pont). A projektet a felperes megbízásából bíráló ... is lehetőséget látott az eredeti projektcéltól a műszaki megvalósíthatóság tekintetében eltérő tartalom szerződésmódosítással történő elfogadására a felperes részéről.
- [41] E körben kiemelendő, hogy az alperes - a felperes által sem vitatottan - a 2007. szeptember 17-i, október 8-i és november 13-i leveleiben jelezte az eredeti műszaki tervhez (ún. naptükör fejlesztés) képest megváltozott helyzetet, kérte a felperes (aktuális jogelődje) állásfoglalását a helyettesítő technikák alkalmazhatóságáról, illetve a szerződésmódosítás szükségességéről, módjáról, ám erre semmilyen választ nem kapott, amivel éppen a felperes (jogelődje) sértette meg a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdései szerinti követelményeket.
- [42] Ezeket a körülményeket is figyelembe véve a bíróság helytállóan foglalt állást a megismételt eljárásban lefolytatandó szakértői bizonyítás által érintendő szakterületet illetően a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység jelentősége és elsődlegessége tárgyában. Miután pedig ... szakértői kompetenciája e szakterületekre nem terjed ki, ebből adódóan szakértői véleménye az

ítélkezés alapjául nem volt elfogadható. Nem vitásan a szakértői névjegyzékbe bejegyzett szakértő e területekre nem állt rendelkezésre, és a meghatározó hazai egyetemek megkeresése sem vezetett eredményre, így a bíróság eljárási szabály sérelme nélkül rendelt ki eseti szakértőt. Az ilyen minőségben eljáró ... végzettségei, több évtizedes gyakorlati tapasztalata alapján a kívánt szaktudással rendelkezett, így kompetens eseti szakértőnek volt tekinthető.

- [43] Az eseti szakértő kirendelésekor a Szaktv. által előírt nyilatkozattételi felhívás elmaradása a már fentebb írtak szerint a felülvizsgálati eljárás során nem volt vizsgálható.
- [44] Az eseti szakértő kizárását illetően a Kúria rámutat: ... elfogultságára utaló objektív peradat - a szakértő írásbeli felelős nyilatkozatával szemben - a perben nem merült fel, a felperes által a ... töltött posztgraduális tanulmányok és az alperes ügyvezetőjének jóval korábban ugyanezen az egyetemen végzett tanulmányainak a ténye önmagában az eseti szakértő elfogultságát nem alapozták meg, így a jogerős ítélet a Pp. 178. § (1) bekezdését sem sérti.
- [45] A Pp. 206. § (1) bekezdése a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése, mérlegelése főszabályát tartalmazza. Ezzel kapcsolatban a felülvizsgálati eljárás keretében általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria azt vizsgálja, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre (BH1996.506.). Az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.II.).
- [46] Az adott ügyben a másodfokú bíróság logikátlan, iratellenes, illetve más perbeli adattal, bizonyítékkal ellentétes megállapításra vagy nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésre nem jutott, ezáltal a Pp. 206. § (1) bekezdését sem sértette meg. A megismételt eljárás során vizsgált 2. elállási ok körében az eseti szakértő szakvéleményét helytállóan fogadta el ítélezése alapjául, és abból érdemben is helyes következtetésre jutott.
- [47] Az eseti szakértő kellő szakismerettel (kompetenciával) rendelkezett a megítélendő szakkérdést illetően, a kirendelő végzésben foglaltaknak hiánytalanul eleget tett, a feltett kérdéseket a releváns kutatás-fejlesztési, illetve innovációs szempont elsődlegességére figyelemmel megválaszolta. A per más adatai - így ... és ... bírálati véleménye, valamint ... más megközelítésű szakvéleménye - a meghatározó vizsgálati irány tekintetében az eseti szakértő véleményét nem cáfolták.
- [48] ... és ... a perben nem szakértőként jártak el, az általuk a pert megelőzően, a felperes felkérésére készített bírálati anyag okirati bizonyítékként, perbeli nyilatkozataik pedig tanúvallomásként voltak értékelhetők. A bírálati anyagukban - tanúvallomásukban is megerősítetten - nem olyan komplexitásában vizsgálták a megismételt eljárásban releváns szakkérdést, mint az eseti szakértő. ... szakértő pedig eleve más szakértői módszertant alkalmazott, amint azt az eljáró bíróságok is helyesen rögzítették, szakértői módszertana eredménykötelem megközelítésű volt. Erre tekintettel az eljáró bíróságok megalapozottan, a felperes által hivatkozott eljárási szabály megsértése nélkül állapították meg, hogy - az e körben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelő bizonyítási kötelezettségre, és a bizonyítandó tény bizonyítatlanságára figyelemmel - a 2. számú elállási ok nem állt fenn.
- [49] A Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésével kapcsolatos felperesi felülvizsgálati hivatkozással összefüggésben a Kúria az alábbiakra mutat rá. A felülvizsgálati kérelemben a jogerős ítéletet hozó bíróság által elkövetett anyagi jogi jogszabálysértéseket, illetve az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértéseket kell megjelölni a felülvizsgálat eredményessége érdekében. A bíróság nyilvánvalóan nem sértheti meg a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdései szerinti alapelveket (jóhiszeműség és tisztesség, kölcsönös együttműködés, illetve az adott helyzetben általában elvárható magatartás), mert ezek a követelmények az egymással polgári anyagi jogviszonyban álló felek relációjában,

egymás közötti viszonyában értelmezhetők, nem a bíróság ítélkező tevékenységét illetően. Utóbbi tekintetében legfeljebb valamely, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés körében (tényállás megállapítás, a bizonyítékok értékelése, mérlegelési tevékenység) értelmezhető a másik fél - de nem a bíróság - e kötelezettségének meg nem felelő magatartása (mulasztása) értékelésének elmaradásával összefüggésben.

- [50] A kifejtettetekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [51] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdés szerint köteles az alperes jogi képviselőjével kapcsolatban felmerült felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésére, valamint (5)-(6) bekezdéseire figyelemmel, mérlegeléssel, és arra tekintettel állapította meg, hogy az alperes jogi képviselője nem áfa köteles.
- [52] A felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 4. § (1) bekezdése szerint az állam viseli.
- [53] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperes kérelmére a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson bírálta el.
- [54] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. november 12.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró